

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Αισθητική

Ενότητα: Εισαγωγικά

Αικατερίνη Καλέρη

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Σπουδών

Τμήμα Φιλοσοφίας

Σκοπός Ενότητας

Εισαγωγικές Διευκρινίσεις για την Αισθητική ως κλάδο της φιλοσοφίας.

Περιεχόμενα

Τα βασικά ερωτήματα στην φιλοσοφία του ωραίου και της τέχνης: Οντολογικό ,
γνωσιολογικό και ηθικό ερώτημα.

Η αισθητική είναι κλάδος της φιλοσοφίας

- αφορά σε ένα συγκεκριμένο πεδίο της πραγματικότητάς μας
- εκείνο, στο οποίο αναφερόμαστε με έννοιες όπως:
ωραίο/άσχημο, καλές τέχνες (τέχνη), καλλιτεχνικό ...
με σκοπό να προσδιορίσει:
- την 'φύση' των πραγμάτων που ανήκουν στο πεδίο αυτό και
- τους όρους της δικής μας σχέσης με αυτά
- υπάρχει ενά τέτοιο πεδίο στην πραγματικότητά μας;;;

→ Π Ρ Ο Φ Α Ν Ω Σ ----- >>>

Παρατηρείστε τις εικόνες που ακολουθούν και αναλογιστείτε, τι είδους πράγματα είναι όλα αυτά, τι θέση έχουν στην ζωή μας και πώς συμπεριφερόμαστε ως προς τα πράγματα αυτά;

Πώς υπάρχουν για εμάς αυτά τα πράγματα, όταν τα θεωρούμε ως ωραία ή ως καλλιτεχνήματα;

- ? Φυσικά και κατασκευασμένα αντικείμενα είναι ωραία με τον ίδιο ή με διαφορετικό τρόπο;
- ? Αν είχαμε τέτοια αντικείμενα στο σπίτι μας τι θα τα κάναμε; Πού θα τα τοποθετούσαμε;
- ? Τι είναι οι εκθέσεις; Τα μουσεία; Γιατί τα επισκεπτόμαστε;
- ? Γιατί δεν παρεμβαίνουμε και δεν τα αλλάζουμε;
- ? Αντικείμενα που υπάρχουν απλώς για να τα κοιτάμε;
- ? Αντικείμενα που μας προκαλούν ευχαρίστηση; Τι είδους ευχαρίστηση;
- ? Αντικείμενα μεγάλης αξίας; Γιατί;
- ? Αντικείμενα διαχρονικής αξίας; Γιατί;
- ? Τι είδους αξίας?

* Όπως και αν είναι η αυθόρμητη απάντησή σας με βάση την εμπειρία σας σε αυτές τις ερωτήσεις δεν είναι βέβαιο ότι μπορείτε να δώσετε και συνεκτικές, μη-αντιφατικές μεταξύ τους και ενιαία θεμελιωμένες απαντήσεις και στα «γιατί».

Πρώτα η πραγματικότητα που μας περιβάλλει

η εμπειρία μας λέει ότι υπάρχουν *φυσικά* και *κατασκευασμένα* πράγματα, τα οποία χαρακτηρίζουμε είτε ως ωραία ή ως άσχημα είτε ως καλλιτεχνήματα και όταν συμβαίνει αυτό

- τα αντιλαμβανόμαστε με συγκεκριμένο τρόπο
- μιλάμε για αυτά με συγκεκριμένο τρόπο
- συμπεριφερόμαστε προς αυτά με συγκεκριμένο τρόπο

Ερώτημα: έχουμε να κάνουμε με ένα ξεχωριστό είδος πραγμάτων και έναν χώρο του πραγματικού που διαφέρει από άλλους;

Συστηματική απάντηση σε ένα ερώτημα αυτού του είδους δίνει η φιλοσοφία →

Φιλοσοφικά ερωτήματα

- **οντολογικό** ερώτημα: τι είδους πράγματα είναι τα ωραία πράγματα;
ως τί υπάρχουν τα ωραία πράγματα;
τί είναι η ομορφιά;
- **γνωσιολογικό** ερώτημα: πως αποκτώ συνείδηση του ωραίου;
ποιές δυνάμεις της ψυχής, του λόγου, της
διάνοιας ή της αίσθησης μου επιτρέπουν να
αντιλαμβάνομαι τα πράγματα ως ωραία;
- **ηθικό** ερώτημα: πώς μπορεί να εννοηθεί η αξία που αποδίδουμε
στο ωραίο και στην τέχνη;
ποιά είναι η σημασία της τέχνης και της ομορφιάς
στην ανθρώπινη πραγματικότητα;
ποιά είναι η θέση της τέχνης/ομορφιάς στο
σύστημα των σκοπών του ανθρώπινου
βιόκοσμου;

Στο μάθημα αυτό

- Θα εξετάσουμε το ζήτημα της ομορφιάς κυρίως υπό το πρίσμα του οντολογικού και σε εξάρτηση από αυτό και του γνωσιολογικού ερωτήματος.
- Θα παρουσιάσουμε τρεις βασικές στην ιστορία της φιλοσοφίας προσεγγίσεις: του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη από την αρχαιότητα και από τους νεώτερους χρόνους την θεωρία του Ιμμάνουελ Καντ.
- Ο Πλάτων είναι ο πρώτος που ασχολείται συστηματικά με την ανίχνευση αυτού του χώρου, ο πρώτος που διαγιγνώσκει τον διαφορετικό τρόπο ύπαρξης των ωραίων πραγμάτων έναντι άλλων πραγμάτων.
- Η αριστοτελική θεωρία είναι εκείνη που έμελλε να έχει την μεγαλύτερη επίδραση στην ιστορία του στοχασμού για το έργο τέχνης.
- Η θεωρία του Καντ είναι η πρώτη που κατορθώνει να προσδιορίσει θετικά την οντολογική αυτονομία του ωραίου.

Οι βασικοί άξονες του μαθήματος

- Ο βασικός άξονας, γύρω από τον οποίον έχει στραφεί το οντολογικό ερώτημα ως προς τα ωραία και τα καλλιτεχνικά πράγματα, από την αρχή που τέθηκε στην ιστορία του στοχασμού, είναι η σχέση του ωραίου με την αλήθεια.
- Η κεντρική ιδέα, μέσω της οποίας προσεγγίσθηκε το θέμα αυτό διαχρονικά, είναι η ιδέα της μίμησης.
- Η ιστορία της φιλοσοφίας του ωραίου και του καλλιτεχνικού μπορεί να θεωρηθεί ως μια ιστορία συνεχών ανασχηματισμών και συνεχώς λεπτότερης διείσδυσης και εμπάθουσνης στην έννοια και στην λειτουργία της μίμησης.

→ Το μάθημα θα κινηθεί πάνω σε αυτούς τους βασικούς άξονες

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Αικατερίνη Καλήρη,2015. Αικατερίνη Καλήρη. «Αισθητική.Εισαγωγικά». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/PHIL1824>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

- [1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
- Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:
 - που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
 - που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
 - που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο
- Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

